

Sporo pamćenje (engl. Slow Memory) i usmena istorija

Uputstvo za škole i nastavnike

Živimo u doba velikih kontradikcija. Dok se naš svijet ubrzava i smanjuje kroz superbrze digitalne mreže, obilježava ga i širenje društveno-ekonomskih nejednakosti. suočavamo se sa virusnim pandemijama, brzim izumiranjem vrsta, povećanom automatizacijom rada, brzim rješenjima za mentalno zdravlje, političkim prevratima i pomijeranjem starih izvjesnosti.

Ovaj projekat Slow Memory bavi se potrebom za razumijevanjem načina na koji se društva suočavaju sa svojom prošlošću kako bi se suočila sa ekološkim, ekonomskim i društvenim promjenama izazvanim iznenadnim događajima i sporim i puzajućim transformacijama. Projekat je identifikovao usmenu istoriju kao ključni teorijski pristup za sagledavanje takvih promjena.

Usmena istorija je kada bilježimo nečija sjećanja da bismo saznali o njihovoj prošlosti. Većina nas se ne nalazi u istorijskim knjigama i o nama nisu snimljeni dokumentarni filmovi, ali možemo da se sjetimo događaja i aspekata svakodnevnog života koje možda uzimamo zdravo za gotovo. Svi možemo razmišljati o tome kako su se stvari promijenile tokom naših života.

Kakva je veza između usmene istorije i sporosti? Usmena istorija je sama po sebi spora – potrebno je vrijeme da se pronađu ljudi, izgradi odnos, obave razgovori, prepíše i razradi ono što ćete učiniti sa svojim podacima. Omogućava vam da se odmaknete od 'poznatih tačaka', dominantnih narativa i priča koje se obično bilježe. Usmena istorija pruža prostor za bilježenje narativa koji ne idu odozgo prema dolje nego odozdo prema gore – uključujući aspekte svakodnevnog i normalnog. Odgovara ciljevima sporog pamćenja – daje glas onima bez glasa. Svako može ispričati svoju priču.

Šta želite da saznate i ko vam o tome može nešto ispričati?

Možete pitati o konkretnim događajima iz njihovog života ili opštim temama kao što su promjene u njihovom porodičnom životu ili kako je deindustrijalizacija promijenila radni vijek tokom godina. Možda biste željeli razmisliti o klimatskim promjenama, pa biste se mogli pitati: *Da li ste u svom životu osjetili klimatske promjene? Šta su za vas bile te promjene?* ili *Možete li opisati kakva je bila zima tokom vašeg djetinjstva? Da li se razlikuje od zime danas? Ako da, kako?*

Ko vam može reći o onome što želite da znate? Napravite spisak. Da li ciljate na određene ljude ili želite kombinaciju žena, muškaraca, različita iskustva i godine starosti?

Dajte sebi vremena (to je spor proces) i razmislite o tome koliko biste ljudi željeli snimiti. Stvari o kojima treba razmišljati od samog početka su:

- Imate li miran prostor koji je dostupan svima za snimanje? Kada ste svi dostupni za to?
- Kako ćete ljudima koje želite da snimate objasniti šta želite da uradite? Hoće li znati zašto ih želite snimiti i šta ćete učiniti sa snimkom?
- Vodite računa da na kraju snimanja vi pristanu da potpišu obrazac saglasnosti (pogledajte primjer na kraja ovog uputstva).

Sve ovo možete ubaciti u informativni list koji možete poslati ljudima kada ih kontaktirate (pogledajte primjer na kraju ovog uputstva).

Usmena istorija vam omogućava da usporite svoj pristup prilikom prizivanja zaboravljenih narativa. Kako se to može uporediti s drugim načinima istraživanja prošlosti koji koriste dokumente, fotografije ili artefakte? Šta mislite, koji problemi postoje u korištenju usmene istorije?

Kako da se prisjetimo prošlosti?

Recimo da želimo saznati nešto o procesima koji duže traju, na primjer, kako klimatske promjene utiču na ljude u posljednjih 50 godina ili koje uticaje je imala diskriminacija tokom generacija ili kako se tehnologija mijenjala tokom života. U svim ovim slučajevima tražićemo od ljudi da se prisjete stvari od prije mnogo godina i tokom dugog vremenskog perioda – usmena istorija vam to omogućava.

Većina nas loše pamti datume (osim ako su važni), ali svi pamtimo neke stvari bolje od drugih.

- Skloni smo pamtiti stvari koje su imale uticaj u to vreme ili ih sada u retrospektivi smatramo važnim.
- Skloni smo pamtiti stvari koje su bile neobične, izuzetne ili koje su uticale na nas.
- Skloni smo pamtiti stvari o kojima smo pričali tokom godina.
- Možemo se sjetiti i malih stvari koje nam pomažu da upotpunimo sliku.

Ponekad možemo pomoći da se ljudi prisjete tako što tražimo da pregledaju fotografije, predmete, dokumente ili bilo šta što će pomoći ljudima da se sjete. Ovo takođe može pomoći ljudima da se opuste dok pričaju svoje životne priče.

Kada pokušavate da se krećete kroz uspomene iz prošlosti, imajte na umu ključne životne trenutke kao što su djetinjstvo, završetak škole, počinjanja da radite, stvaranje porodice, kupovina kuće, odlazak djece od kuće i odlazak u penziju.

Ako vas zanima kako su se razmišljanja i stavovi ljudi mijenjali tokom dužeg perioda, možete pitati ljude šta su mislili ili osjećali u tom trenutku, a zatim šta misle o tome sada.

Priprema

Uradite neko istraživanje o temama o kojima želite da pitate ljude kako biste uopšteno znali o čemu govore.

Razmislite o opštim temama o kojima biste željeli da vam pričaju i nekim konkretnim pitanjima koja želite postaviti.

Etika i zakonitost

Iako većina ljudi uživa da priča o prošlosti, moguće je da se neko uznemiri kada se prisjeti određenih ljudi ili događaja. Ako je vaša tema ona koja pokriva uznemirujuća sjećanja, razmislite o tome kako pripremiti učenike i ispitanike za snimanje. Jasno stavite do znanja da niko ne mora da priča o nečemu o čemu ne želi i da razmislite o tome šta je prikladno za tu starosnu grupu učenika.

Iako se zakoni i procedure koje se odnose na saglasnost razlikuju u cijelom svijetu, trebali biste nastojati da svakom sagovorniku sve unaprijed objasnite (za to je koristan informativni spisak) i zamolite ih da potpišu obrazac saglasnosti kojim vam daju dozvolu za čuvanje i korištenje snimaka. Ideja 'saglasnosti na osnovu informacija' je da ljudi budu potpuno upoznati šta namjeravate učiniti s njihovim snimkom prije nego što vam daju dozvolu.

Na primjer, u Ujedinjenom Kraljevstvu, morate biti upoznati s propisima o zaštiti podataka i GDPR [kada se prevode, unesite propis za svaku zemlju].

Kada javno koristite odlomke iz vaših snimaka, budite oprezni u otkrivanju ličnih podataka o sagovorniku ili bilo kojoj drugoj osobi.

Uputstvo u vezi s temom

Od samo početka razmišljajte kako da usporite razgovor, gledajte da razgovor počne ovako, na primjer:

1. Navedite svoje ime, datum i kako se zove projekat.
2. Zamolite sagovornika da kaže svoje ime i sve informacije koje bi vam bile korisne kao što su godina rođenja, mjesto rođenja itd.
3. Započnite s predvidljivim pitanjem, poput porodične istorije kako biste opustili ljude. Često pomaže ako ljudi počnu otpočetak, poput neke priče, a zatim nastave dalje.

Zatim navedite teme koje vas zanimaju i sva konkretna i dodatna pitanja koja ne želite zaboraviti postaviti. Ne možete svako pitanje staviti na spisak pa koristite ovo kao uputstvo i budite spremni da smišljate pitanja tokom snimanja.

Na kraju pitajte ima li još nešto što bi vaš sagovornik htio reći.

Snimanje kvalitetnog snimka

Pokušajte napraviti snimak na kojem ćete jasno čuti sve što vaš sagovornik kaže.

Da li su se svi udobno smjestili? Nemojte sjediti preblizu ili predaleko od sagovornika. Razmak širine stola je obično odgovarajući.

Da li ste mikrofoni postavili što bliže sagovorniku, a da mu ne bude neprijatno?

Ima li u prostoriji buke koja se može kontrolisati? Na primjer, zatvorite prozor da biste smanjili buku od saobraćaja.

Isključite sve mobilne telefone u prostoriji ili ih postavite na 'režim rada u avionu'. Vodite računa o vremenu – niko ne želi da ga požurujete.

Postavljanje pitanja

Ponesite nešto za pisanje kako biste mogli da pravite bilješke, ali vodite računa da se usredsredite na sagovornika iako možete ponovo preslušati snimak ako je potrebno. Ovo je razgovor tako da ne trošite sve vrijeme na hvatanje bilješki.

Pokušajte da ne pričate dok osoba koju snimate govori (zapišite ako imate pitanja).

Najbolji savjeti— da biste pokazali da slušate i da ste zainteresovani, sjedite okrenuti prema sagovorniku, koristite kontakt očima, klimajte glavom. Izgledajte zainteresovano!

Slušajte šta ljudi govore, nemojte samo čitati pitanja sa spiska. Ako zvuči zanimljivo, zatražite više informacija. Ostavite vremena nakon što neko završi rečenicu, takve pauze su često trenutak kada se mogu pojaviti zanimljive informacije.

'Otvorena' pitanja počinju sa ko, šta, gdje, kada, zašto i kako? 'Pričajte mi o...!', 'opišite to', 'dajte mi neke primjere', odlična su dodatna pitanja i pomažu u usporavanju procesa i omogućavaju detaljnije odgovore.

Na primjer, postavljajte otvorena pitanja koja zahtijevaju opisivanja, komentare, mišljenja. Koristite otvorena pitanja da:

Istražite: možete li mi reći više o tome? Zašto?

Procijenite: da li je to bilo tipično? Kakvo je vaše mišljenje tada bilo o tome?

Izvučite emocionalne odgovore: kako ste se zbog toga osjećali? Kako se sada osjećate zbog toga?

Na kraju pitajte da li bi vaš sagovornik želio još nešto dodati.

*Nešto o čemu treba razmišljati – kako obično pokazujemo ljudima da ih slušamo?
Zašto ovo mora biti drugačije u bilježenju usmene istorije?*

Oprema

Napravite najbolje snimke koje možete s opremom koju imate. Vježbajte snimanje sa svojom opremom kako biste bili sigurni da znate šta radite.

Možete li koristiti svoj pametni telefon? Da, ali... radiće bolje ako koristite aplikaciju za snimanje zvuka poput Voice Record Pro. Vodite računa da imate dovoljno slobodne memorije i da je baterija potpuno napunjena. Prebacite telefon u režim rada u avionu.

U idealnom slučaju, koristite namjenski snimač zvuka proizvođača Zoom, Tascam, Olympus, Sony ili drugih. Nastojte snimati .wav datoteke na 44,1Khz 16bita ili više, što je obično zadato podešavanje za svaki dobar snimač zvuka. Dobar sažetak ovoga nalazi se na internet stranici Društva za usmenu istoriju (engl. Oral History Society (pogledajte karticu sa savjetima na <https://www.ohs.org.uk/>).

Nakon snimanja

Provjerite je li sva papirologija potpisana. Zatim napišite sažetak razgovora. Čak je i brzi, osnovni sažetak onoga o čemu se pričalo bolje nego ništa.

02314/S, EM/141

Kolekcija EMOHA

Sagovornik: Anon

Rođen: 1926.

Zanimanje: arhitekta u penziji

Datum razgovora: 13.11.2007.

Lokacija na snimanju	Sažetak razgovora
Snimak 1	Kratki pregled sljedećeg – porodica, vojska, vrijeme u Palestini, arhitektonski fakultet, 1948. (Telefon se oglasio)
Snimak 2	Obrazovanje
2.15	Našao je posao u Bristolu, vratio se u Odjeljenje za urbanizam grada Leicestera 1951.
4.45	Interesovanje za građevine. Porodični istorijat.
11.55	Roditeljima nije smetalo da ostanje duže u školi, napredovali su na društvenoj ljestvici.

Slika 1: Primjer osnovnog sažetka

Uređivanje zvuka

Šta god da radite, vjerovatno ćete morati uređivati svoje snimke. Audacity je popularan, besplatni uređivač zvuka, ali su dostupni i drugi. Postoji mnogo tutorijala na YouTubeu i na internet stranici Audacity.

Iako bi vaš glavni fajl idealno bio .wav fajl, oni su preveliki za opštu upotrebu pa kreirajte .mp3 fajlove za internet ili bilo koju drugu upotrebu. Isječci bi trebali biti prilagođeni vašoj publici u smislu sadržaja i dužine.

Gdje ćete sve držati?

Morate voditi računa da možete bezbjedno čuvati svoje razgovore tamo gdje samo vi imate pristup. Ako nemate čuvanje u oblaku ili na mreži koja ima rezervnu kopiju, koristite stoni računar, laptop ili prijenosni tvrdi disk za čuvanje kopija snimaka. Prebacite audio zapis sa svog snimača zvuka što je prije moguće nakon snimanja. Napravite barem jednu kopiju i dodajte kopije fotografija ili skenirane papire. Možete konsultovati institucionalne smjernice u svojoj zemlji o bezbjednom čuvanju podataka.

Korištenje usmene istorije

Osim očiglednih prednosti za obrazovanje, snimke usmene istorije možete koristiti i kao pomoć pri održavanju razgovora, predavanja, podkasta, blogova, knjiga, internet stranica, audio tura, porodičnih istorijata, obrazovanja za škole, izložbe i interpretacije, u svrhu prisjećanja, za pozorište, radio, zvučne kolaže, glumu, ples, poeziju, digitalno pripovijedanje, kreativno pisanje, fotografiju i umjetnički rad .

Dodatne informacije i linkovi

Na internet stranici stranici Društva za usmenu istoriju nalaze se detaljne informacije o svim aspektima održavanja usmene istorije u školama i sa mladima. Ona pokriva opremu, troškove, zakonske propise i etičke aspekte i sadrži linkove ka primjerima nastavnih planova, projekata i ilustrativnih audio isječaka.

Link na glavnu stranicu: <https://www.ohs.org.uk/for-schools-main-page/>

Link za savjete o etičkom aspektu i zakonskim propisima: <https://www.ohs.org.uk/ethics-and-legalities-for-schools/>

Savjete za korištenje usmene istorije možete pronaći na YouTube-u na: https://youtu.be/fiyLiZb0Bm8?si=5HNBe9VBVgFuz_2d

Ovaj spori izvor kreirao je Arhiv usmene istorije East Midlands na Univerzitetu Leicester, za projekat Slow Memory (<https://www.slowmemory.eu/>) u saradnji sa profesoricom Natalie Braber sa Univerziteta Nottingham Trent.

Revolucionarni jezik: Jezičke prakse rudarskih zajednica kao kulturno naslijeđe

Uzorak: informativni list

Iako sada postoji povećan interes za jezičke varijacije u East Midlandsu, nikada nije urađeno komparativno istraživanje jezika kojim se koriste rudari širom Ujedinjenog Kraljevstva. Vađenje uglja (i druge proizvodne industrije) oduvijek su bile važne za ekonomiju zemlje i postoje zapisi o iskopavanju uglja koji sežu vijekovima unazad. Mnogi rudnici su zatvoreni 1980-ih, a sa prestankom vađenja uglja mnoge regije su zbog toga pretrpjele ekonomski udarac.

Jezik koji bi rudar koristio u rudniku obično je bio ograničen na rudničko okruženje i on bi koristio riječi koje ne bi koristio kod kuće. Upotreba drugačijeg jezika u rudnicima naglašavala je i jačala bratstvo koje je postojalo među rudarima. Ovaj projekt će spojiti riječi koje su izgovarali rudari širom Ujedinjenog Kraljevstva i ispitati kako riječi mogu biti slične i različite u različitim regijama. Spojiće riječi, viceve, priče i pjesme rudara koje nestaju i pomoći će da posvjedoči izuzetnoj vitalnosti dijalekta regije.

Da bismo postigli ovaj cilj, mi ćemo:

- Napraviti kolekciju snimaka rudara i bivših rudara kako bismo ispitali upotrebu jezika od strane ovih govornika.
- Napraviti pisani zapis audio zapisa koji čine naš uzorak, s popratnim jezičkim bilješkama, za potrebe dijalekta i društveno-lingvističkih istraživanja.

Svaki razgovor koji obavimo u sklopu ovog projekta **BICE SNIMLJEN** i sačuvan na bezbjedan i odgovoran način. Zamolićemo svakog volontera da potpiše obrazac saglasnosti prije snimanja bilo kakvog snimka, u kojem se navodi da su saglasni da Univerzitet čuva audio i/ili pisani snimak njihovog razgovora u istraživačke svrhe te da se određeni dijelovi mogu reprodukovati u okviru publikacija i/ili prezentacija i na internet stranicama. Neki učesnici možemo takođe pitati da li pristaju da budu fotografisani u okviru projekta. Volonteri će imati priliku, nakon što se snimanje završi, da odslušaju svoje razgovore i upute bilo koju vrstu zahtjeva za cenzurisanje. Svaki volonter se može povući iz studije u bilo kom trenutku, bez navođenja razloga.

Planirano je da rezultat ovog rada bude objavljivanje akademskih članaka i predstavljanje radova na domaćim i međunarodnim konferencijama te bi mogao biti dio internet stranica i drugih društvenih medija. Nadalje, snimci razgovora koji su vođeni u okviru ovog projekta mogu se dodati rastućoj kolekciji resursa Britanske biblioteke, gdje će biti dostupni i istraživačima i ostalima.

Ako imate bilo kakvih pitanja u bilo kom trenutku, slobodno kontaktirajte:

Profesorice Natalie Braber – natalie.braber@ntu.ac.uk

Primjer obrasca saglasnosti za istraživanje

Revolucionarni jezik: Jezičke prakse rudarskih zajednica kao kulturno naslijeđe

Razumijem da će se ovaj projekat odvijati u skladu sa Etičkim kodeksima istraživačke prakse Univerziteta Nottingham Trent, koji se mogu pogledati na: [dati link]

Materijal prikupljen kao dio ove studije bit će sačuvan na bezbjedan način, u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka iz 1998.

Pročitao sam i razumijem informativni list koji mi je dat. Da Ne

Dobio sam priliku da postavljam pitanja o projektu i na zadovoljan sam pruženim odgovorima. Da Ne

Shvatam da se u bilo kojem trenutku mogu povući iz studije, bez navođenja razloga. Da Ne

Saglasan sam da se navedeni snimci mogu koristiti za potrebe ovog istraživanja. Da Ne

Saglasan sam da se kratki dijelovi navedenih snimaka mogu prekucati i koristiti na akademskim konferencijama i u publikacijama ili na internet stranicama. Da Ne

Saglasan sam da navedeni snimci mogu biti zavedeni kao dio projekta i mogu se pojaviti u publikacijama ili na internetu. Da Ne

Ime i prezime [ŠTAMPANIM SLOVIMA]

Potpis

Datum